

ШУМЕНСКИ УНИВЕРСИТЕТ
„ЕПИСКОП КОНСТАНТИН ПРЕСЛАВСКИ”
ФАКУЛТЕТ ПО ХУМАНИТАРНИ НАУКИ
Катедра по немска филология и чуждоезиково обучение

Красимира Атанасова Вайс

ОЦЕНЪЧНОСТ И ИНФОРМАТИВНОСТ
НА ВЕСТНИКАРСКИТЕ ЗАГЛАВИЯ
В НЕМСКАТА ПРЕСА

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

на дисертация за присъждане
на образователната и научна степен „доктор“
по научната специалност Германски езици
(Съвременен немски език)

Научен ръководител: проф. дфн. Ана Стоева Димова

ШУМЕН

2014 г.

Дисертационният труд „Оценъчност и информативност на вестникарските заглавия в немската преса” е обсъден и предложен за защита от разширен състав на катедра „Немска филология и чуждоезиково обучение” към Факултета по хуманитарни науки на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски” на 20.05.2014 г.

Дисертантската е редовен докторант към катедра „Немска филология и чуждоезиково обучение” на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски”.

Библиографски данни на дисертационния труд:

Обем: 197 страници

Структура: пет глави, обобщение и изводи, библиография, използвани съкращения и приложения с хронологията на събитията

Оценъчност и информативност на вестникарските заглавия в немската преса

СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИЯТА

1. Предмет и цел на изследването	3
1.1. За релевантността на темата.....	3
1.2. Метод на изследване.....	3
1.3. Сравнение със съществуващи теоретични методи.....	4
1.4. Структура на изследването.....	4
2. Теоретични основи на изследването	6
2.1. Критическа лингвистика.....	6
2.2. Материално оформяне на текста.....	12
2.2.1. Оценъчно оформяне на вестника.....	12
2.2.2. Съотношение на езикова и образна информация...14	
2.3. Социално конструирана реалност.....	21
2.3.1. Медийно конструирана реалност.....	21
2.3.2. Манипулативни стратегии.....	25
2.4. Езикови средства за изразяване на оценъчност.....	28
2.4.1. Идиоми и метафори.....	30
2.4.2. Ключови думи.....	31
2.5. Обобщение.....	33
3. Подходи към изследването на заглавия	35
3.1. Контактната функция на вестникарските заглавия.....	35
3.2. Лексикални подходи.....	37
3.3. Прагматични подходи.....	42

3.4. Синтактични подходи.....	52
3.5. Обобщение.....	63
4. Описание на корпуса и метод на изследване.....	65
4.1. Характеристика на избраните вестници.....	65
4.2. Хронология на първата и втората война в Ирак.....	66
4.3. Метод на изследване.....	69
4.3.1. Анализ на речеви действия с оценъчен потенциал	72
4.3.2. Речеви действия с оценъчен потенциал, съотнесени с оценяваните обекти.....	82
5. Анализ на корпуса.....	97
5.1. Количествен анализ на речеви действия с оценъчен потенциал.....	97
5.2. Количествени данни за обема на корпуса.....	100
5.3. Емпирично изследване на форми за оценъчност.....	105
5.3.1. Характерни названия за иракската воюваща страна в „БИЛД” 1991 и 2003.....	109
5.3.2. Характерни названия за иракската воюваща страна в „Манхаймер Морген” 1991 и „тагесцайтунг” 1991.....	119
5.3.3. Характерни названия за иракската воюваща страна в „Манхаймер Морген” 2003 и „тагесцайтунг” 2003.....	121
5.3.4. Характерни названия за Съюзниците	122
5.3.5. Характерни названия за Съюзниците в „БИЛД” 1991 г. и 2003 г.....	124
5.3.6. Характерни названия за Съюзниците в „тагесцайтунг” 1991 г. и 2003 г.	126

5.3.7. Характерни названия за Съюзниците в „Манхаймер Морген” 1991 г. и 2003 г.....	128
5.3.8. Риторични стилистични средства.....	130
5.3.9. Синтактични модели.....	158
5.3.10. Езиково-образни връзки.....	163
5.4. Заключение.....	178
6. Обобщение и изводи.....	182
Библиография.....	185
Използвани съкращения	189
Приложения.....	190

Предмет на изследването

Вниманието на представеното изследване е насочено към формите за оценъчност и информативност в заглавията на немския печат при отразяването на бойните действия в Ирак през периода от 12.01.1991 г. до 28.02.1991 г. и от 20.03.2003 г. до 09.04.2003 г. За тях в медиите се водиха разгорещени дискусии, което ме подтикна да анализирам печатни издания с различни профили, отразяващи бойните действия в Ирак. Интересът ми беше привлечен най-вече от водещите заглавия в пресата, както и от съпровождащата ги образно-визуална информация, т.е. от всички вербални и невербални елементи, които оказват съществено, подсъзнателно влияние върху читателския избор на определено издание. Тук трябва да бъде отворена скоба, за да се отбележи, че изборът на определено издание е свързан с фактори като дълготрайни предпочитания към стилистиката и ъгъла на представяне на поднесената информация в съответното издание, които трябва да бъдат разгледани в следните два аспекта: от една страна постоянните читатели на едно издание са и негови пазарни клиенти, т.е. това е фактор, който определя успеха на изданието в търговско отношение, а от друга страна постоянните читатели стават такива, защото са доволни от предоставената им информация и от начина на представяне на реалността, намират потвърждение на своето собствено виждане за света.

Вестникарското заглавие и съпровождащата го визуална информация под формата на фотографии, колажи, карикатури и т. н. са основни контактни елементи на печатните издания. Чрез тях се предизвиква първичният, спонтанен интерес на читателя към поднесената информация, като много често те провокират към купуване или привикване към определеното издание, изпълнявайки в известен смисъл сугестивна рекламна функция. В този смисъл те представляват изключително интересен обект за изследване.

Вестникарското заглавие е елемент на основния текстов масив, който не само информира читателя за съдържанието на

статията, но изпълнява и функцията на оценъчност, защото неговата цел е да спечели вниманието на читателя, но то същевременно формира определено отношение у него към представяната проблематика, защото чрез езика на медиите и авторовата интенция реалността в пресата се конструира, а зад нея не рядко стоят имплицитни идеологеми [Fowler 1991:57]. Подобно схващане изразяват Гуд [1985:127] и Бюшер [1996:15], т.е. твърди се, че е трудно да бъдат ясно разграничени информативността и оценъчността във вестникарските заглавия, защото в зависимост от политиката и стила на съответната вестникарска редакция проблематиката се представя от определена перспектива, която не обхваща всички аспекти на проблема и по този начин направлява възприятията на читателя.

Ролята на визуалните елементи в пресата е да подсили въздействието чрез различни похвати на вече вербализираната и малко или много дефинирана чрез заглавието авторова интенция, но тя може да се определи като второстепенна, т.е. подсилваща, защото чрез заглавието тезата на представената информация вече е формулирана, а образната информация може да бъде интерпретирана нееднозначно, ако няма вербална формулировка.

Метод и цели на изследването

Изследването има интердисциплинарен характер и засяга различни езикови равнища, като интегрира лингвистични методи от областта на критическия анализ на дискурса, на прагматиката, на лексикологията, на синтаксиса, на риториката и на текстолингвистика, както и изследователски техники и модели от областта на лингво-семиотиката. Теоретичните основи на изследването се опират и на постановки от философията, социологията и медиазнанието.

Обект на наблюдение е начинът на информиране и оценяване за политическите събития в заглавията на подобрите вестници от периодите, в които се водят бойните действия. Основна задача на изследването е:

1. Да се сравнят начините и проявите на информативност и на оценъчност в изследваните вестници на различни лингво-семиотични нива, като се обхване изцяло периода на войните в Ирак, водени през 1991 г. респ. през 2003 г. Целта е да се направи и диахронно изследване на медийното пресъздаване на войните през тези периоди. Това сравнение ще даде възможност да бъдат направени наблюдения и изводи, дали геополитическите промени респ. идеологемите оказват влияние върху прочита и интерпретацията на актуалните събития. За постигането на тази цел е необходимо създаването на интегративен лингвистичен модел с прагматична насоченост.

2. Да се опишат и сравнят в максимално широк обхват въз основа на емпиричния материал начините на информиране без да се изключват имплицитните и експлицитни форми на оценъчност в съвременните немски вестници, като се разкрият основните езикови средства и механизми за тяхното изразяване.

3. Да се сравнят вербалните и невербалните начини на пресъздаване на бойните действия от всяка медия и свързаните с тях събития, пресъздадени в изследвания корпус при отразяването на войната в Ирак за двата периода; да се обобщат изводите, направени въз основа на ексцерпирания материал.

Изследваният корпус обхваща хронологично всички заглавия, отнасящи се до войните в Ирак през 1991 г. и през 2003 г. Това са 993 заглавия, което позволява да бъде представена пълна и цялостна картина за войните, водени в Ирак през XX и XXI век. В немската преса са отразени и възпроизведени и политически решения и събития, които съпровождат директните бойни действия. Интересен е прочитът на медиите на тези събития, защото този прочит може да повлияе или да внуши у читателите определено отношение и гледни точки към проблема. За целта е необходим не само анализ на вербалните и невербални средства на всяка медия, но и сравнение на резултатите от тези анализи помежду им. Чрез това сравнение ще проличи отношението на всеки вестник към проблема и въз основа на ексцерпирания материал ще могат да бъдат направени изводи, дали медиите информират читателите си за определена

фактология или я оценяват, предлагайки еднозначен прочит чрез имплицитно предаденото отношение към съответния проблем.

Текстовият корпус се анализира както качествено, така и количествено, което позволява да се направят изводи за използването и интерпретацията на модели и на формулировки, обясняващи феномените оценъчност и информативност. От основен интерес са стилистичните средства, които отделните вестници използват, за да информират, оценявайки повече или по-малко имплицитно фактологията на бойните действия, като по този начин подсказват своето отношение към проблема.

Корпус на изследването

Корпусът, върху който се базира изследването, е извлечен от три стилистично различни вестника: „БИЛД“, „Манхаймер Морген“ и „ди тагесцайтунг“, които са подбрани като прототипни представители на булевардната, регионалната и надрегионална (лява) преса в Германия. Обект на наблюдение е оценяването на политическите събития в заглавията на първа страница на подбраните вестници в периода, в който се водят бойните действия в Ирак през 1991 и 2003 година. Изследването обхваща 993 заглавия, които покриват напълно отразяването на събитията в Ирак през посочените периоди.

Структура на работата

Изследването се състои от шест глави. ***Първа глава*** на дисертацията е уводна, формулират се целите и предметът на изследване, определя се методът на работа, като се прави сравнение с други съществуващите методи, описана е структурата на работата. ***Във втора глава*** на дисертацията се представят теоретичните основи на изследването, като се обръща внимание на теоретичните механизми на критическия анализ на дискурса в смисъла на Гуд (1983, 1985), на постулатите за конструиране на реалността в медиите на Галтунг/Руге (1965), Сапир и Уорф (1921), Фаулър (1991) и др., на теоретични

постановки за взаимодействието на образната с вербалната информация, на аргументативни манипулативни стратегии, както и на вербални оценъчни изрази средства като семантични полета, ключови думи и метафори. **В трета глава** се обръща внимание на контактната роля и функция на заглавията в немската преса, т.е. функцията на заглавията да заинтригуват потенциалния читател, представяйки по атрактивен начин и в лаконичен вид най-интересната и важна информация. Представят се и се дискутират изследвания на Зандиг (1971), Мителберг (1968), Бюшер (1996), Оберхаузер (1993), Брандт (1991), които анализират комуникативната функция на немските заглавия, но на различни нива - синтактично, лексикално, прагматично, текстологично. Целта е да бъде предложен адекватен модел на изследване, който да обобщи и интегрира вече направените изводи за вестникарските заглавия на различни езикови нива. **В четвърта глава** на изследването се представя корпусът и се характеризират избраните за изследването медии. Представя се хронологията на бойните действия и свързаните с тях събития. Представя се методологическият модел, въз основа на който може да се направи анализ на ексцерпирания материал, за да бъдат сравнени начините, по които всяка медия отразява конфликтите в Ирак. **Пета глава** на дисертацията представлява същинския анализ на корпуса. Открити са езиковите средства, с които вестникът борови за да покаже малко или много своето отношение към проблема или да подсказе на читателя нюансите, в които да бъде интерпретиратно определено събитие. Последната част на дисертацията представлява обобщение и изводи за приносите на изследването.

Теоретични основи на изследването

В първата част на втора глава (2.1.) се прави обзор на немскоезичните публикации, които анализират езика на пресата от позициите на критическия анализ на дискурса. Опорен момент тук е постулатът на Фаулър (1991), който се опира на хипотезата на Сапир/Уорф (1921) за влиянието на речта върху възприятията и формулира хипотезата, че реалността, която читателят/зрителят

възприема чрез езика на медиите е конструирана, и зад нея не рядко стоят имплицитни идеологеми. Гуд (1985) изразява това мнение и разработва механизми за немската преса на синтактично и лексикално ниво, които онагледяват идеологемите, стоящи зад избора на определени конструкции. Механизмите, които Гуд посочва, водят до целенасочено изпускане или трансформиране на информация. По този начин говорещият/пишещият предлага еднозначна интерпретация на своето твърдение. Гуд (1985) определя следните трансформационни механизми, които транспортират форми на оценъчност в немската преса:

а) Процесуален и статален страдателен залог (Vorgangspassiv und Zustandspassiv)

б) Номинални конструкции (Nominalisierungen)

в) Безлични или възвратни глаголи (Unpersönliche oder reflexive Verben)

г) Непреходно използване на преходен глагол (Intransitiver Gebrauch eines transitiven Verbs)

д) Образуване на атрибутивно прилагателно от предикативно прилагателно (Ableitung eines attributiven Adjektivs aus einem prädikativen Adjektivs)

Трансформациите от (а) до (д) представляват характерни форми за изпускане на важна информация в немската преса. В първия случай – (а) агенсът не се реализира от синтактичния субект или се изпуска напълно. Примери, в които агенсът не се подразбира от контекста, са с идеологемен характер (Гуд 1985:25). Подобна е и употребата на статалния страдателен залог, чрез който детайлите от хода на едно събитие се редуцират само до резултата от него:

- *X tötete Y → Y wurde von X getötet → Y wurde getötet → Y ist getötet [worden]*

X уби Y → Y бе убит от X → Y бе убит. → Y е убит

Номиналните конструкции също се употребяват като средство за изпускане или редуциране на важна информация.¹:

- *Die Lage am Golf: Bagdad im Bombenhagel* (BILD 07.02.91)

Положението в Залива: Градушка от бомби над Багдад

При използването на безлични и възвратни глаголи се създава впечатление, че войната е природно явление (Арнолд 1975), т.е. липсва информация за инициатора:

- *Krieg weitet sich aus* (BILD 19.01.91)

Войната се разпростира

При непреходното използване на преходни глаголи се тематизира съзнателно определено качество на подлога, като същевременно се изпуска допълнението:

- *Moskau mahnt zu Vorsicht im Golf* (Mannheimer Morgen 28.01.91)

Москва предупреждава за предпазливост в Залива

Последната конструкция (д) демонстрира аналогичен пример, където не е уточнено коя е инстанцията, която прави преценката:

- *Die mutige RTL-Reporterin in Bagdad* (BILD 29.03.03)

Смелата репортерка на РТЛ в Багдад

Изброените механизми се допълват от стилистични особености, които също носят идеологеман характер. Според Гуд (1983) това са: персонализация, драматизиране и фикционализиране при пресъздаването на събитията.

---

¹ Представените примери са от собствения корпус.

В следващите две части на втора глава (2.2. и 2.3.) се обръща внимание на образните средства и структурните аспекти с оценъчен характер, играещи роля при конструирането на първа страница на вестника. Основни в това отношение са изследванията на Щьокел (2004), Довиват (1955), Бухер (1996, 1998) и Лилиентал (1998). Отчита се фактът, че решението на редакцията да не спомене определена информация или да избере новина за първа страница на вестника, както и да я подсили с фотография или маркира типографски, също е форма на имплицитна оценка, която съответства на стила и политиката на вестника. Наблюдаваните материални аспекти допълват и съпровождат кодираната в заглавията информация и дават възможност да се проследи как различните вестници оценяват събитията в Ирак. Анализът на корпуса за съотношението на образна и вербална информация е представен в пета глава на дисертацията, като изследването в това отношение се базира на теоретичната постановка на Щьокел (2004), която е представена във втора глава на изследването.

Друг фактор, определящ оценъчността в медиите, преставят Галтунг/Руге [1965:64-93], които формулират дванадесет критерия за новинарска стойност, т.е. те класифицират темите от редакционни предпочитания, чиито избор малко или много предопределя медийните оценки. Категоричното представяне на определено събитие например чрез персонализация на комплексна проблематика, както и афинитетът към лошите новини (bad news are good news) като водещи, е любим похват на булевардния „БИЛД“.

Холцер [1969, 1971] интерпретира аспекта на новинарската стойност от комерсиална гледна точка, т.е. той гледа на новините в медиите като на вид ‚стока‘, която трябва да бъде продадена по законите на свободния пазар. Печатните медии, особено булевардните издания, се продават на улицата, което означава, че критериите за новинарска стойност трябва да отговарят на очакванията, желанията и потребностите на потенциалните купувачи. Холцер [1969] наблюдава в този смисъл деполитизация и масово стандартизиране на комплексна политическа тематика.

„Забавните елементи носят стереотипи, ирационалности, страхове и несигурност, фрустрации и агресии, които би трябвало да бъдат разградени от информиращите, коментиращи, критикуващи и контролиращи елменти.“ [Holzer 1969:49].

Трябва да се отбележи, че в основата на всички лингвистични модели, описващи оценъчност, изразявана от езика, стои схващането за социално конструираната реалност в смисъла на Бергер/Лукман (1980). Тук трябва да се поясни, че в културата на запада съществуват общоприети ценности, корените на които би трябвало да се търсят в християнството. Така например с основание може да се твърди, че Десетте божии заповеди са вкоренени в немското наказателно право. Чибнол (1977) насочва вниманието към т.н. обществен консенсус, като представя общовалидните и обществените ценности и техните антиподи. Тези изводи са изключително важни за настоящото изследване, доколкото Садам Хюсеин се представя в пресата, като се свързва най-вече с общоприети анти-ценности. Описаните в раздел 2.3.2 манипулативни стратегии като топоси и форми на оценъчна аргументация също дават своя принос за медийната оценка на реалността.

Тези изводи важат в най-голяма степен за булевардните издания. Персонализацията на политически събития или на воюващи страни води до конструирането на стереотипи или на образи на врага. Тази тенденция беше потвърдена и от настоящото изследване.

В трета глава на изследването се представят становища, отнасящи се пряко до обекта на изследването, в които основна цел е анализът на вестникарските заглавия в контекста на контактната функция от позициите на различни лингвистични направления. Направените изводи от Мителберг (1967), Зандиг (1971), Бюшер (1996), Брандт (1991) и Оберхаузер (1993) за езиковите средства на лексикално, синтактично, прагматично, риторично и текстолингвистично ниво се интегрират по-нататък в по-общ, надграждащ модел в четвърта глава на дисертацията, на базата на който корпусът се подлага на анализ.

Описание на корпуса и метод на изследване

В четвърта глава се представя спецификата на медиите в ексцерпирания материал, както и методът на изследването. Текстовият корпус обхваща всички заглавия от трите вестника за изследвания период с цел да се анализира начинът, по който медиите информират своите читатели; от друга страна се цели похватите на всяка медия за отразяване на информацията за конфликтите в Ирак да бъдат сравнени, както и да се обобщат резултатите от това сравнение. Друг аспект на изследването е възможността да бъде направено сравнение на разликите и приликите, свързани с представянето и пресъздаването на конфликта през 1991 г. с тези от 2003 г., както и да бъдат направени изводи в това отношение.

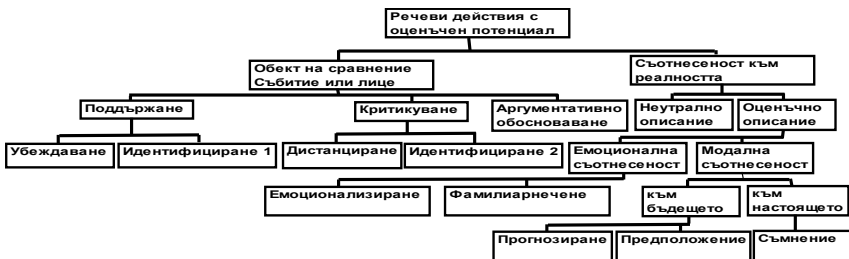
За датирането и хронологията на бойните действия и свързаните с тях събития в Ирак изследването се опира на „Фишер Велталманах“ (1992 и 2004, вж. приложението на с.190 в дисертацията). Всички събития около конфликтите в Ирак са отразени хронологично в немската преса, но по различен начин и с различна политическа оценъчност. За да се анализират разликите в отразяването се използва единен мащаб, като се избират събития и лица (обекти на оценка, *Bewertungsgegenstände*), отразявани в медиите, а пресъздадените събития от всяка медия, се сравняват помежду им (срв. таблицата на фиг. 2).

Обектите на оценка (*Bewertungsgegenstände*) се подлагат на текстолингвистичен анализ, като в комуникативно-прагматичен аспект изследването се базира на модела на Оберхаузер (1993), който въвежда понятието речеви действия с оценъчен характер (*Handlungstypen*) по отношение на вестникарските заглавия в немската преса. Недостатъците на модела на Оберхаузер (1993) са, че в изследването не са включени заглавията на булевардната преса. Поради тази причина се наложи този модел да бъде модифициран, като бяха въведени тринадесет речеви действия (срв. фиг. 1), въз основа на

които в пета глава се прави пълен статистически анализ на информативността и оценъчността на изследваните тук вестникарски заглавия.

В лексикално-семантично отношение се обръща внимание на употребата на различни форми, които придобиват оценъчен характер в зависимост от употребата им в конкретния контекст. В синтактично отношение се прави статистически анализ на конструкциите, употребени в заглавията на екцерпирания материал, което позволява да се направят еднозначни изводи относно проявите на информативност и оценъчност в немската преса. В лингво-семиотично отношение е изследвано отношението между текста на заглавията и образния материал на първа страница на всяко едно от изданията. За целта се използва типологията на Щьокел (2004), която се прилага към екцерпирания материал. Резултатите на емпиричния анализ се представят в глава пета от изследването.

Текстолинивистичният и прагматичен анализ на корпуса за инфортивност и оценъчност на отразяваните събития се прави въз основа на модифицирания модел на Оберхаузер (1993), представен на фиг. 1.

Фиг 1: Типология на речевите действия с оценъчен потенциал

Графиката представя групирането на речевите действия с оценъчен потенциал, както и отношенията помежду им, които

могат да бъдат обобщени по следния начин: речеви действия с оценъчен потенциал за събития или лица са например: КРИТИКУВАНЕ, ПОДДЪРЖАНЕ, АРГУМЕНТАТИВНО ОБОСНОВАВАНЕ, НЕУТРАЛНО ОПИСАНИЕ; както КРИТИКУВАНЕ, така и ПОДДЪРЖАНЕ могат се проявят съответно чрез формите ДИСТАНЦИРАНЕ И ИДЕНТИФИЦИРАНЕ 2 и УБЕЖДАВАНЕ И ИДЕНТИФИЦИРАНЕ 1. От дясната страна на графиката са изобразени речевите действия, които изразяват отношението към реалността; тук се прави разграничение между неутрално описание и оценъчност. Оценъчността може да бъде модално насочена към бъдещето чрез речевите действия ПРОГНОЗИРАНЕ, ИЗРАЗЯВАНЕ НА ПРЕДПОЛОЖЕНИЕ или да бъде съотнесена към настоящето чрез речевото действие ИЗРАЗ НА СЪМНЕНИЕ. Другите форми на оценъчност са обобщени под формата на ЕМОЦИОНАЛИЗИРАНЕ И ФАМИЛИАРИЧЕНЕ.

Въз основа на този теоретичен модел емпиричният материал се подлага на статистически анализ. Резултатите са представени в пета глава и позволяват да се направят категорични изводи за информативността и оценъчността на подложените на анализ издания не само помежду им, но и диахронно. Паралелно с това в пета глава на дисертацията се взема под внимание с колко публикации около войната в Ирак излиза определено издание; това дава възможност, да се направят и изводи за интереса и отношението на съответния вестник към събитията в Ирак.

Описаните речеви действия с оценъчен потенциал (представени в раздел 4.3.1 на дисертацията) се съотнасят с обекта на изследване, т.е. с отделни събития и лица (актьори), подлежащи на оценка (Bewertungsgegenstände), които представляват събитието 'война в Ирак' (срв. таблиците на фиг. 2 и фиг. 3). От друга страна се съпоставя диахронно отношението на медиите към войната за 1991 и 2003 г., реализирано чрез речевите действия, като въз основа на обектите на сравнение, отразени от „БИЛД“ през 1991 г. (срв. таблицата на фиг. 2) се

прави съпоставка с тези, отразени през 2003 (срв. таблицата на фиг. 3). В пета глава на дисертацията се сравняват начините за пресъздаване на бойните действия въз основа на оценяваните събития и лица. Основни параметри на анализа са:

- 1) Степенуване на събития, сценарии (постановки).
- 2) Характерни названия респ. употребата им в различни контексти.

Под сценарий се разбира опитът да се стилизира едно събитие или състояние като например ‚Садам като психопат’ или водене на война ‚без щети за цивилно население’. На таблицата във фиг. 2 са обобщени събитията, подлежащи на оценка около конфликта в Залива през 1991 г., за които вестниците информират, като в по-голяма или по-малка степен изразяват своето отношение:

Събития (Bewertungsgegenstände)	Оценки в „Манхаймер Морген“ 91	Оценки в „тагесцайтунг“ 91	Оценки в „БИЛД“ 91
„Американски военнопленници, показани по иракската телевизия“	негативна	негативна	-
„Въздушни нападения на Съюзниците над цивилни обекти“	неутрална	негативна	положителна
„Демонстрации срещу военните действия“	неутрална, но положителна към износа на оръжие	положителна	негативна
„Финансово участие на ФРГ, свързано с направените военни разходи на Съюзниците“	неутрална	негативна	положителна
„Военната мощ на Ирак“	неутрална	неутрална	негативна
„Ролята на ФРГ“	неутрална	негативна	- негативна - нерешителна,

		липса на решителност, липса на профил	хаотична
„Синът на Садам като американски войник“	-	-	Сензация
„Водене на война без цивилни жертви“	неутрална	негативна	положителна
„Победа на Съюзниците“	положителна, надежда за дипломатическо решение	положителна, надежда за дипломатично решение	положителна/„благодарност“
„Спекулации относно местонахождението на Садам“	негативна („слух“)	-	„представяне на спекулация“
„Спиране на теча на петрол посредством военни средства“	негативна	негативна	положителна
„Сравнението Хитлер – Садам“	-	негативна	положителна
„Цензурата на Съюзниците“	неутрална	негативна („цензура“)	-
„Връзката: Атенат срещу британското правителство и войната в Ирак“ („Хипотеза акт на отмъщение“)	опровергана	-	негативна
„Одобрението на военните действия сред германското население“	неутрална	-	положителна
„Имаше геноцид в Ирак“	-	-	положителна
„Ролята на Ирак“	негативна	негативна	негативна
„Ролята на Съюзниците“	положителна	негативна	положителна

Фиг. 2. Информативност и оценъчност на трите медии относно събитията на конфликта в Ирак 1991 г.

Списъкът със събитията съдържа фактологията на войната, отразена в немската преса. По този начин се дава възможност да се сравни степенуването в различните вестници на конкретните

събития, свързани с конфликта в Ирак. Забелязва се, че „БИЛД“ представя сценарии, които се основават на персонализация, т.е. еднозначни съдържания, които концентрират вниманието не толкова върху същността на конфликта, колкото върху личността на Садам Хюсеин, неговите планове, предполагаеми тайни, както и ‚сензации‘ от гледна точка на „БИЛД“, като например незаконния син на Садам Хюсеин, за когото се говори, че бил в САЩ. В този смисъл като основен похват на „БИЛД“ персонализацията измества акцента от същността на конфликта, т.е. наблюдават се тенденции на деполитизация в смисъла на Гуд [1983:18] и Зандиг [1972:75]. В този дух се лансира и тезата за водене на бойни действия без жертви сред цивилното население. Случаи, в които се споменава, че има загинали цивилни, не се свързват с действията на Съюзниците. Твърдението, че течовете на петролните кладенци, могат да бъдат преустановени чрез използването на военни средства, се приема без колебание. Демонстрациите, организирани срещу бойните действия са остро критикувани от „БИЛД“, както и мудната политика на германското правителство относно подкрепата на Съюзниците.

За разлика от застъпването в „БИЛД“ становище „ди тагесцайтунг“ поставя акцента на това, че не е възможно воденето на война без жертви сред цивилното население, както и че войната ще има отражение върху последствията в Ирак след приключването ѝ. „Ди тагесцайтунг“ оценява освен това критично възпрепятстването на свободния журналистически достъп до информация, като говори за ‚цензура‘. Остро се критикува ‚германският износ на оръжие‘ и ‚немската политика‘. Дискутират се обременените германско-израелски отношения, както и финансовото участие на Германия, свързано с покриване на военните разходи.

„Манхаймер Морген“ не изразява позиция за събитията, за които информира. Изключение прави критиката на кадрите по иракската телевизия за ‚американски военнопленници‘, критичното отношение към ‚германския оръжеен експорт за Ирак‘, както и към ‚ремонта посредством военни средства на разрушени петролни кладенци‘. Само отчасти се критикува

твърдението за водене на война без цивилни жертви и възпрепятстването на свободната журналистика при отразяването на бойните действия. Отчасти се оценяват положително и демонстрациите, доколкото те се отнасят до германския износ на оръжие за Ирак.

Списъкът с оценяваните събития от войната през 2003 г., отразени в немската преса е значително по-малък в сравнение с отразяването на конфликта през 1991 г. Тук прави впечатление, че начинът на информирание за войната, както и направените оценки за нея се припокриват до голяма степен във всички медии. Така например се наблюдава, че основно място във всички анализирани медии заема критиката към големия брой жертви сред цивилното население. Това се отнася както за въздушните нападения, така и за военните действия, водени по суша:

Събития (Bewertungsgegenstände) 2003:	Оценки в „Манхаймер Морген“ 03	Оценки в „тагесцайтунг“ 03	Оценки в „БИЛД“ 03
„Военните действия на Съюзниците“	негативна	негативна	негативна
„Демонстрации срещу войната“	-	положителна	-
„Сдържаната роля на Федерална Република Германия в тази война“	положителна	положителна	положителна
„Победа в Ирак“	положителна	положителна	положителна
„Жертви сред журналистите“	неутрална	негативна	неутрална
„Помощ за жертвите на войната“	-	-	положителна

Фиг. 3: Информативност и оценъчност в трите медии относно събитията от конфликта в Ирак 2003.

Илюстрация 1: БИЛД от 25.03.03 г.

Прави впечатление, че „БИЛД“ организира благотворителни дейности. Така например с изданието си от 25.03.2003 г. „БИЛД“ отправя апел към читателите си, позовавайки се на примера за подражание на знаменитости, да се помогне на „децата на войната“. За демонстрации и митинги срещу войната се съобщава и са отразени с много снимков материал само в „тагесцайтунг“ на първа страница. „БИЛД“

прави това доста лаконично, като дава оскъдна информация, и то не на първа страница. Впечатление прави, че „БИЛД“ подкрепя тези мероприятия (срв. илюстрация 1), което изглежда странно, защото е в пълно противоречие с отразяването на войната през 1991 г.

Пример за пацифистката перспектива на „тагесцайтунг“ е изображението на първа страница от 29.03.2003 г. (срв. илюстрация 2). Лозунгите ‚Борба до победа‘ и ‚Демонстрации до постигане на мир‘ се представят като алтернативни.

Wie lange noch?

Илюстрация 2: „тагесцайтунг“ от 29.03.03 г.

Илюстрация 3: „БИЛД“ от 22.03.03 г.

Военната съдържаност на Федерална Република Германия е положително оценена не само от „БИЛД“ 03 и „тагесцайтунг“ 03, „Манхаймер Морген“ 03 също дава положителна оценка:

- *Антивоенният курс прави Шрьодер по-силен // Анкета: Канцлерът е с положителен рейтинг (Манхаймер Морген 29.03.91)*

Друго събитие, корто подлежи на сравнение е напредването на американската армия към центъра на Багдад, както и свързаното с това сваляне на Садам Хюсеин от власт. За това събитие всички вестници дават положителна оценка (срв.

Saddams Regime ist am Ende

US-Truppen kontrollieren Bagdad / Jabel und Pflanzungen in der irakischen Hauptstadt / Schicksal des Diktators imgehor

Bagdad. Nach dem Sturz des Regimes von Saddam Hussein ist die Kontrolle über die irakische Hauptstadt Bagdad in die Hände der US-Truppen übergegangen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen.

Die Statue wird von US-Soldaten abgehängt. Foto: AP/Wide World Photos

Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen.

Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen.

Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen.

Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen.

Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen.

Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen.

Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen.

Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen.

Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen.

Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen.

Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen.

Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen.

Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen.

Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen.

Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen.

Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen.

Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen.

Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen. Die Truppen haben die Kontrolle über die wichtigsten Punkte der Stadt übernommen.

Иллюстрация 5: „Манхаймер Морген” от 10.04.03 г.

Goodbye, Saddam Hussein

Das Regime des irakischen Diktators verschwindet über Nacht. US-Streitkräfte rücken ins Zentrum von Bagdad vor, von irakischen Soldaten oder Polizisten weit und breit keine Spur. Vereinzelt Schusswechsel, Plünderungen in mehreren Stadtteilen. Verbleib Saddam Husseins unbekannt

WAS IST LOS? Die irakische Hauptstadt Bagdad ist das Zentrum des Regimes von Saddam Hussein ein Ende zu sein. Die Soldaten des Regimes sind über Nacht verschwunden. Am Freitagabend sind die ersten US-Truppen in die Stadt einmarschiert. In den nächsten Tagen werden weitere Truppen einmarschieren. Die US-Truppen sind in mehreren Stadtteilen unterwegs. In mehreren Stadtteilen sind die Truppen in mehreren Stadtteilen unterwegs. In mehreren Stadtteilen sind die Truppen in mehreren Stadtteilen unterwegs.

Die irakische Armee hat sich in den letzten Tagen in mehreren Stadtteilen zurückgezogen. Die Truppen sind in mehreren Stadtteilen unterwegs. In mehreren Stadtteilen sind die Truppen in mehreren Stadtteilen unterwegs. In mehreren Stadtteilen sind die Truppen in mehreren Stadtteilen unterwegs.

In der Nacht zum Freitag sind die ersten US-Truppen in die Stadt einmarschiert. Die Truppen sind in mehreren Stadtteilen unterwegs. In mehreren Stadtteilen sind die Truppen in mehreren Stadtteilen unterwegs. In mehreren Stadtteilen sind die Truppen in mehreren Stadtteilen unterwegs.

Abends war die Luft in Bagdad sehr ruhig. Die Truppen sind in mehreren Stadtteilen unterwegs. In mehreren Stadtteilen sind die Truppen in mehreren Stadtteilen unterwegs.

Ein Mann blickt nach der Flucht des Regimes von Bagdad aus dem Fenster. Die Truppen sind in mehreren Stadtteilen unterwegs. In mehreren Stadtteilen sind die Truppen in mehreren Stadtteilen unterwegs.

Die irakische Armee hat sich in den letzten Tagen in mehreren Stadtteilen zurückgezogen. Die Truppen sind in mehreren Stadtteilen unterwegs. In mehreren Stadtteilen sind die Truppen in mehreren Stadtteilen unterwegs.

Die irakische Armee hat sich in den letzten Tagen in mehreren Stadtteilen zurückgezogen. Die Truppen sind in mehreren Stadtteilen unterwegs. In mehreren Stadtteilen sind die Truppen in mehreren Stadtteilen unterwegs.

Die irakische Armee hat sich in den letzten Tagen in mehreren Stadtteilen zurückgezogen. Die Truppen sind in mehreren Stadtteilen unterwegs. In mehreren Stadtteilen sind die Truppen in mehreren Stadtteilen unterwegs.

Die irakische Armee hat sich in den letzten Tagen in mehreren Stadtteilen zurückgezogen. Die Truppen sind in mehreren Stadtteilen unterwegs. In mehreren Stadtteilen sind die Truppen in mehreren Stadtteilen unterwegs.

Die irakische Armee hat sich in den letzten Tagen in mehreren Stadtteilen zurückgezogen. Die Truppen sind in mehreren Stadtteilen unterwegs. In mehreren Stadtteilen sind die Truppen in mehreren Stadtteilen unterwegs.

Illustration 6: "tagescaytung" от 10.04.03

Анализ на корпуса и резултати

В пета глава на дисертацията се представят резултатите от анализа на емпиричния материал, направен въз основа на модела за речевите действия с оценъчен потенциал. Резултатите са представени в таблиците на фиг. 4 и 5. Освен това се взема под внимание с колко материали по темата излиза всяко едно от изданията, като паралелно с това се прави съпоставка между 1991 г. и 2003 г.

Тип оценъчен речеви акт	„БИЛД“ 91		„таг“ 91		„ММ“ 91		„БИЛД“ 03		„Таг“ 03		„ММ“ 03	
	317	%	256	%	203	%	50	%	100	%	67	%
Брой на заглавията за всички дни, през които се води войната												
ПОДТЪЖАНЕ	6	1,9%	9	3,5%	4	2%	1	2%	7	7%	1	1,5%
АРГУМЕНТАТИВНО ОБОСНОВАВАНЕ	21	6,6%	4	1,6%	7	3,4%	0	0%	1	1%	1	1,5%
ДИСТАНЦИРАНЕ	35	11,0%	6	2,3%	6	3%	4	8%	5	5%	2	3%
ЕМОЦИОНАЛИЗИРАНЕ	141	44,5%	7	2,7%	1	0,5%	15	30,0%	6	6%	0	0%
ФАМИЛИАРНИЧЕНЕ	58	18,3%	1	0,4%	0	0,0%	5	10%	0	0%	0	0%
ИДЕНТИФИЦИРАНЕ 1	9	2,8%	1	0,4%	2	1%	0	0%	1	1,05%	0	0%
ИДЕНТИФИЦИРАНЕ2	3	0,9%	0	0%	0	0%	0	0%	1	1%	0	0%
КРИТИКУВАНЕ	22	6,9%	42	16%	4	2%	3	6%	14	14%	7	10,4%
НЕУТРАЛНО ОПИСАНИЕ	55	17,4%	54	21,1%	47	23,2%	13	26,0%	21	21%	17	25,4%
ПРОГНОЗИРАНЕ	3	0,9%	1	0,4%	1	0,5%	0	0%	3	3%	1	1,5%
УБЕЖДАВАНЕ	6	1,9%	4	1,6%	0	0%	1	2,0%	1	1%	0	0%
ИЗКАЗВАНЕ НА ПРЕДПОЛОЖЕНИЕ	22	6,9%	4	1,6%	7	3,4%	5	10%	0	0%	0	0%
ИЗКАЗВАНЕ НА СЪМНЕНИЕ	0	0%	4	1,6%	1	0,5%	0	0%	0	0%	0	0%
Общо	381	120%	137	54%	80	39%	47	94%	60	60%	29	43%

Фиг. 4: Разпределение на речевите действия с оценъчен потенциал

Въз основа на графичното изображение от фиг. 5 може да бъде направен извод, че в „БИЛД“ 91 се наблюдава най-разнообразното разпределение на речеви действия с оценъчност. В „тагесцайтунг“ 91 са налице по-малко от половината, а в „Манхаймер Морген“ 91 по-малко от една трета. Тази честота на употребата на речеви действия с оценъчен потенциал не може да бъде наблюдавана за войната в Ирак през 2003 г., въпреки че в

сравнение с войната през 1991 г. в „БИЛД“ се наблюдава леко намаляване на речевите действия с оценъчен характер, а в „тагесцайтунг“ и „Манхаймер Морген“ леко увеличение на честотата на употреба.

При „БИЛД“ 91 се наблюдава тенденция за честа употреба на речевите действия ЕМОЦИОНАЛИЗИРАНЕ, ФАМИЛИАРНИЧЕНЕ и АРГУМЕНТАТИВНО ОБОСНОВАВАНЕ, докато при „БИЛД“ 03, т.е. за втората война в Ирак, се наблюдава отслабване на тази тенденция. По-често се наблюдава при „БИЛД“ 03 НЕУТРАЛНО ОПИСАНИЕ в сравнение със заглавията на изданието от 1991 г.

Речевото действие, което преобладава в анализа на „Манхаймер Морген“, е НЕУТРАЛНО ОПИСАНИЕ. По-рядко се наблюдава КРИТИКУВАНЕ. Подборът на изразните средства, с които се осъществяват речевите действия също са неутрални, като се изключи употребата на определени конструкции без агенс в „Манхаймер Морген“ 91, когато се описват бойни действия, водени от Съюзниците.

В „тагесцайтунг“ се среща често речевото действие КРИТИКУВАНЕ. Критикува се напр. твърдението на Съюзниците, че войната се води без последствия за цивилното население. Стилистичният подбор на изразни средства в много от случаите се приближава до този на „БИЛД“. Преобладаващи синтактични конструкции са елипсите.

Резултатите от сравнителния анализ на водещите теми, както и различията в тяхното представяне, са обобщени в таблицата на фиг. 6. Накратко изводите са: „Манхаймер Морген“ 91 и „тагесцайтунг“ 91 отразяват събития, към които „БИЛД“ 91 не проявява интерес; такъв е примерът със заглавието на първа страница за иранското усилие да посредничи в конфликта. За сметка на това „БИЛД“ 91 предпочита спекулативни заглавия като „Геноцид на кувейтското население“, към които другите издания не проявяват интерес. Важно е също солидарното отношение на „БИЛД“ 91 към Съюзниците и лансирането на тезата, че бойните действия се извършват с хирургическа

точност, т.е. без цивилни жертви, докато „тагесцайтунг“ 91 се опира на експертното мнение на бившия генерал Бастиан и критикува твърдението на Съюзниците, че планираните бойни действия не могат изобщо да се водят без цивилни жертви. „Манхаймер Морген“ 91 не взема отношение по тази проблематика, а цитира официалната статистика на ООН.

През 2003 г. интересът на изследваните вестници към конфликта е значително по-малък от този през 1991 г., а освен това и оценките на събитията във връзка с войната са подчинени на антивоенната политика на Германия. Основно място във всички анализирани всекидневници заемат критичните оценки, които засягат многобройните цивилни жертви. Тези примери обобщават накратко резултатите от анализа.

В раздел 5.2 на дисертацията се сравнява обемът на подобраните обекти на оценка (Bewetungsgegenstände) в различните издания, за да се коментират разликите, т.е. оценъчният потенциал при отразяване на събитията. За целта се прави статистически анализ на корпуса за всяко едно от изданията; отчита се броят на отделните публикации респ. заглавия за деня и се изчисляват средно аритметичните показатели. (вж. таблицата на фиг. 5).

Медия	БИЩ91 (38 дни)		тщ91 (38 дни)		ММ91 (38 дни)		БИЩ03 (18 дни)		тщ03 (18 дни)		тщ03 (18 дни)	
	брой	средно на ден	брой	средно на ден	брой	средно на ден	брой	средно на ден	брой	средно на ден	брой	средно на ден
Заглавия	40	1,0	93	2,4	84	2,2	17	0,9	31	1,7	21	1,2
Бъде заглавия	21	0,5	2	0,05	0	0,0	7	0,4	7	0,4	0	0,0
Заглавия	46	1,2	106	2,7	83	2,2	19	1,0	30	1,6	22	1,2
Подзаглавия	250	6,6	148	3,9	120	3,2	24	1,3	63	3,5	45	2,5
Общо всички заглавия	317	8,3	256	6,7	203	5,4	50	2,7	100	5,5	67	3,7

Фиг. 5: Статистически данни за абсолютния и средния брой на заглавията, както и на над- и подзаглавията

Изводите, които могат да бъдат направени въз основа на публикациите са: „БИЛД“ 91 публикува на ден средно една статия с много подзаглавия, което дава основание да се твърди, че „БИЛД“ 91 информира читателите си предимно чрез заглавията. „тагесцайтунг“ 91 представя по 2,4 статии на ден за първата война в Ирак, които в сравнение с „БИЛД“ не съдържат толкова много подзаглавия. Тези наблюдения дават основание да се твърди, че „тагесцайтунг“ разглежда в отделни статии различни перспективи на войната. „Манхаймер Морген“ 91 публикува най-малко заглавия за войната, като средният брой на публикациите за конфликта в Ирак е 2,2 материала на ден. За войната през 2003 г. трябва да се отбележи, че всички медии излизат с по-малко публикации, като при „БИЛД“ се наблюдава екстремно намаляване на материалите по темата. При „тагесцайтунг“ тази тенденция не може да бъде потвърдена, там се наблюдава повишен интерес към различни теми и аспекти. Относно горе описаните статистически показатели в „Манхаймер Морген“ 03 не се наблюдават промени в сравнение с 1991 г.

Друг статистически показател, като фактор, определящ медийния интерес, е броят на думите в заглавията на вестниците. Данните са обобщени в таблицата на фиг. 6:

	БИЛД 91		таг 91		ММ 91		БИЛД 03		таг 03		ММ 03	
Брой на думите в подзаглавията	58	2,8	3	1,5	0	0,0	22	3,1	7	1,0	0	0,0
Брой на думите в заглавията	188	4,1	539	5,1	383	4,6	67	3,5	180	6,0	100	4,6
Брой на думите в подзаглавията	1335	5,3	992	6,7	630	5,2	104	4,3	481	7,6	256	5,7
Общо	1581	5,0	1534	6,0	1013	5,0	193	3,9	668	6,7	356	5,3

Фиг 6: Абсолютен и среден брой на думите за всеки един от вестниците

От таблицата се вижда ясно, че в „Манхаймер морген“ през 1991 г. и през 2003 г. средният брой думи в заглавията е почти един и същ, т.е. средно 5 думи за 1991 г. и 5,3 думи за 2003 г. Същото заключение може да бъде направено и за „тагесцайтунг“, т.е. броят на думите за 1991 г. е средно 6, а за 2003 г. е средно 6,8. При „БИЛД“ 03 обаче се наблюдава намаляване на думите в заглавията с повече от една дума.

Тези съотношения могат да бъдат по-ясно онагледени чрез таблицата на фиг 7:

	Втора война в Ирак (реален брой)	Втора война в Ирак (очакван брой)	Процентен дял
БИЛД	193	753	26%
тагесцайтунг	668	730	92%
Манхаймер Морген	356	482	74%

Фиг. 7: Сравнение между очаквания и реалния брой на думите в заглавията във връзка с втората война в Ирак

Данните в таблицата на фиг. 7 са изчислени по следния начин: в лявата графа е нанесен действителният брой на думите, установен във всеки от ексцерпираните източници относно втората война в Ирак за периода 2003 г., а в средната колона очакваният брой думи, като се изхожда от статистиката, т.е от броя на дните през 1991 г. за първата война в Ирак. В третата графа е отразен процентният дял на действително използваните думи, съотнесени към очакването.

Данните в таблицата на фиг. 7 онагледяват тенденцията, че през 2003 г. има отлив на материалите за конфликта в Ирак, което може да означава, че интересът на всички издания към отразяване на случващото се в Ирак е отслабнал значително, като тази тенденция при „БИЛД“ е най-силно изразена. Учудващ е дори фактът, че „БИЛД“ не отразява събития, които могат да бъдат причислени към неговите приоритети като напр.

шурмуването на резиденцията на Садам Хюсеин, за което „тагесцайтунг“ и „Манхаймер Морген“ информират на първа страница.

Основният акцент в раздел 5.3 на дисертацията се поставя върху *инструментариума на оценяване*, към който са причислени всички вербални и невербални форми на оценъчност, реализирани на лексикално-семантично, риторично, синтактично и текстолингвистично ниво.

В раздели 5.3.1 до 5.3.3 се прави анализ на *характерните названия* за иракската воюваща страна, употребени в различни контексти респ. При различни форми на оценъчност. В раздел 5.3.4 следва анализ на характерните названия, употребени за Съюзниците. В раздел 5.3.8 се разглежда употребата на основните лексикални и риторични средства, чрез които фактологията на предлаганата информация се оценява повече или по-малко имплицитно. В раздел 5.3.9. е представен синтактичният анализ на ексцерпирания материал, както и анализът и обобщението на предпочитанията към определени синтактични конструкции. В раздел 5.3.10 се прави анализ на образната информация, съпровождаща заглавията.

Терминът характерни названия при иракската воюваща страна (5.3.1 до 5.3.3) се отнася до названия, които съдържат оценъчни елементи в зависимост от контекста, в който се употребяват. Често употребявани характерни названия са свързани със съсредоточването върху индивиди или страни, намиращи се в конфликт. Таблицата на фиг. 9 онагледява тази тенденция, като напр. индивидът Садам Хюсеин се използва в контекста на една воюваща страна, а не в смисъла на политик, който управлява дадена страна.

Характерни названия	БИЛД 91		тагесцайтунг 91		Манхаймер Морген 91		БИЛД 03		тагесцайтунг 03		Манхаймер Морген 03	
	3	4,1%	9	15%	15	29,4%	0	0%	0	0%	1	6,2%
„Багдад“	3	4,1%	9	15%	15	29,4%	0	0%	0	0%	1	6,2%
„диктатор“	3	4,1%	1	1,7%	0	0%	1	5,0%	1	6,7%	1	6,2%
„Хюсеин“	5	6,8%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%

„Ирак“	17	23,3%	34	56,7%	29	56,9%	4	20%	7	46,7%	7	43,8%
„Садам“	44	60,3%	12	20%	5	9,8%	15	75%	2	13,3%	4	25,0%
„Садам Хюсеин“	1	1,4%	4	6,7%	2	3,9%	0	0%	4	26,7%	2	12,5%
„режим“	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	6,7%	1	6,2%
Общо	73		60		51		20		15		16	

Фиг. 8: Метонимична употреба на географски названия или лични имена в различни контексти

От таблицата става ясно, че характерните названия могат да имат положителна или негативна конотация и според Ерлих [1979:32-43] те могат да бъдат описани чрез анализ на езиковите индикатори, които представят образа на врага. В този смисъл може да се приеме, че подобни названия изразяват отношението на собствената група към чуждата, т.е. инсценира се черно-бяла живопис. Гуд [1983:14-18] изказва опасенията си, че чрез предполагаеми обективни репортажи се представя деполитизирана картина на социалната действителност. Заглавието „*Благодарим на Съюзниците*“ потвърждава наблюденията на Гуд [1983:15-29]. В този случай „БИЛД“ благодари на Съюзниците от името на своите читатели, изказвайки предварително тяхното отношение към конфликта. Чрез употребата на колективно множествено число се създава чувството за съпричастност и колективна ангажираност. Колективното множествено число е противопоставено на Садам, чрез този похват често се постига умишлено разграничение на страните в конфликта.

От таблцата на фиг. 8 става ясно, че 76,2 % от характерните названия в „БИЛД“ 91, които се отнасят до иракската страна, се отъждествяват с личността на Садам Хюсеин. Особено често се употребява личното име „Садам“ – 60,3%.

Квалифициращо описание на участниците е друг стилистичен похват за категоризация, чрез който става възможно представянето им в различни фикционални контексти респ. сценарии. Под сценарий се разбира стилизирането на събитие или състояние, т.е. очертаването на схема на действие, която

моделира едно събитие като цяло и въвежда участниците в специфични роли. Всеки сценарий съдържа имплицитно определена интерпретация на моделираното действие, както и компоненти на оценъчност.

Въз основа на емпиричните данни бяха забелязани следните сценарии в „БИЛД“ 91:

Садам Хюсеин като ‚криминално проявен‘ в сценарий (1), както и неговите предполагаеми страхове, приписваните му или предполагаеми ‚психични отклонения‘ в (2) и дори прилики с Хитлер в (3), слаб противник в (4) и измислените от „БИЛД“ 91 и неотговарящи на истината хипотези и сценарии в (5) и (6).

С първия сценарий, в който Садам Хюсеин е представен като ‚криминално проявен‘ се внушава, че той в качеството си на политически лидер е единственият виновен за войната в Ирак. Той бива представен като агресор, който ‚трови целия свят‘:

Сценарий (1):

(a) *Husseins neues Verbrechen* (BILD 19.01.91)

- *Новото престъпление на Хюсеин*

(б) *Saddams Greuel: Gefangene furchtbar gefoltert* (BILD 22.01.91)

- *Мерзостта на Хюсеин: Военнопленници ужасно изтезавани*

(в) *Er macht es wahr // Saddam steckt Ölquellen an* (BILD 23.01.91)

- *Той го прави наистина// Садам подпалва петролни кладенци*

(г) *Saddam erschießt seinen Luftabwehr-Chef. Er hat versagt* (BILD 24.01.91)

- *Садам застрелва шеф на противовъздушната си охрана. Той се е провалил*

(д) *Saddam: Jetzt verpestet er die ganze Welt* (BILD 27.01.91)

- *Садам: Сега трови целия свят*

(e) H: *Saddam droht mit dem Atomschlag* (BILD 30.01.91)

- *Садам плаши с ядрен удар*

В сценарий (2) Садам Хюсеин е представен като психопат. По този начин „БИЛД“ 91 внушава, че политическото лидерство в Ирак е поето от човек, страдащ от емоционални и поведенчески разстройства. Освен това се насажда мението, че това лице е безскрупулно до степен, надхвърляща представите на здравия човешкия разум. В този контекст се внушава идеята, че бойните действия, предприети от Съюзниците са оправдани.

Сценарий (2):

(a) *Wo ist Saddam – hat er vier Doppelgänger?* (BILD 25.01.91)

- *Къде е Садам – има ли той четирима двойници?*

(б) *Saddam gibt sich siegessicher: „Der Irak wird die Bewunderung der Welt gewinnen“* (BILD 30.01.91)

- *Садам е убеден, че ще победи: „Ирак ще спечели възхищението на света“*

(в) *Oberbefehlshaber Schwarzkopf: Drei Psycho-Ärzte ständig bei Saddam* (BILD 04.02.91)

- *Главнокомандващият Шварцкопф: „Трима психодоктори при Садам“*

(г) *Saddams Sohn US-Soldat am Golf // „Ich weiß, dass mein Vater verrückt ist“* (BILD 07.02.91)

- *Синът на Садам е американски войник в Залива. „Знам, че баща ми е луд“.*

(д) *Saddam spricht von Frieden – und kreuzigt Kuwaitis* (BILD 16.02.91)

- *Садам говори за мир, а разпъва кувейтци на кръст*

(e) *Aber Saddam spricht von Sieg – wo versteckt er sich eigentlich?* (BILD 27.02.91)

- *Садам говори за победа – всъщност къде се крие?*

В сценарий (3) акцентът пада на исторически паралели под формата на аналогии между Садам и Хитлер. Според Кинд [1992:198] въз основа на подобно историческо сравнение определено актуално действие може да се оправдае като легитимно. За пример се дава влизането на Обединеното кралство и САЩ във войната срещу нацистка Германия. Подобни исторически аналогии, свързани с конфликта в Ирак и Третия райх бяха забелязани само в „БИЛД“. Възможното обяснение за това е свързано с критерия продължителност за новинарска стойност в смисъла на Галтунг/Руге [1965], т.е. стремежът на редакцията на „БИЛД“ да продължи да представя новини от Ирак, макар и да няма актуални събития от точката на конфликта. В този случай новините за горещата точка се основават на спекулации, предположения и хипотези. Чрез въпроса *Ще свърши ли Хюсеин като Хитлер?* се изразява предположение, което представлява форма на оценъчност дотолкова, доколкото авторът се освобождава от необходимостта за доказване на новината, което функционира като вид предпазна мярка в случай, че би имало възражения. Направените предположения са в този смисъл оценки, които, дори и недоказани, остават в пространството и могат да повлияят върху представите на читателя.

Сценарий (3):

(a) *Endet Hussein wie Hitler?* (BILD 18.01.91)

- *Ще свърши ли Хюсеин като Хитлер?*

(б) *Saddams Stalingrad* (BILD 25.02.91)

- *Садамовият Сталинград*

(в) *Saddam // Vernichtungslager eingerichtet // Augenzeugen sprechen von Leichenbergen* (BILD 12.02.91)

- *Садам // Изградени лагери на смъртта // Свидетели говорят за купища трупове*

(г) *Alliierte mit Rommel-Taktik, Iraker mit Russen-Taktik* (BILD 31.01.91)

- *Съюзниците с тактиката на Ромел, а иракчаните с руска тактика.*

Със сценарий (4) 'слаб противник' се внушават две неща на читателите: от една страна се оправдава тезата за воденето на война без цивилни жертви, а от друга страна тезата за военните успехи на Съюзниците в една освободителна война, която по този начин получава обществена легитимност [Lakoff 1991: 221].

Сценарий (4):

(a) *Feige! Hussein versteckt sich im Bunker* (BILD 17.01.91)

- *Стархливец! Хюсеин се крие в бункер*

(б) *Saddam in der Zange* (BILD 21.01.91)

- *Садам е заклецен*

(в) *Wann ist Saddam erledigt?* (BILD 29.01.91)

- *Кога ще дойде края на Садам?*

(г) *Saddams Elite-Piloten fliehen, kampflös* (BILD 29.01.91)

- *Елитните пилоти на Садам бягат, без да воюват*

(д) *Saddams Tanks führen in die Falle* (BILD 31.01.91)

- *Танковете на Садам влязоха в клопката*

(e) *Die Lage am Golf: Saddam schießt mit rostigen Nägeln* (BILD 06.02.91)

- *Садам стреля с ръждясали гвоздеи*

(ж) *Schluss mit Saddam!* (BILD 20.02.91)

- *Край на Садам!*

(з) *Durchhalterede Saddams. Seine Stimme zitterte* (BILD 25.02.91)

- *Речта на Садам. Гласът му трепереше.*

(и) *Saddam geschlagen* (BILD 27.02.91)

- *Садам победен*

В сценарий (5) „БИЛД“ 91 представя хипотези, които не се потвърждават от фактологията на събитията. Такъв е примерът за акта на отмъщение от страна на Ирак, който не се потвърждава, а дори напротив – „Манхаймер Морген“ и „тагесцайтунг“ дори опровергават връзката на този атентат с конфликта в Персийския залив (срв. Примерите (5) б и (5) в. Използването на подобни хипотези от страна на булевардното издание може да бъде обяснено като представяне на неочаквано събитие в смисъла на Галтунг/ Руге [1965] и възможността на „БИЛД“ да увеличи тиража си, като предлага на читателите си изненадваща новина, свързана с войната в Залива.

Сценарий (5):

(а) *Saddams Gegenschlag? // Granaten auf Englands Premier // Von Lieferwagen auf Downing Street Nr. 10 gefeuert // Gerade tagte das Kriegskabinett // Drei Explosionen // Premier Major britisch cool: Ich denke, wir machen besser woanders weiter* (BILD 08.02.91)

- *Отвeтният удар на Садам? Гранати по премиера на Англия. Изстреляни от товарна кола на „Даун стрийт“ 10. По време на заседание на военния кабинет. Три експлозии. Премиерът Мейджър по британски хладнокръвен: Мисля, че е по-добре да продължим на друго място.*

(б) *Granaten auf Downing Street // Mutmaßlicher IRA-Anschlag auf britisches Kriegskabinett* (tageszeitung 08.02.91)

- *Гранати на „Даун стрийт“. Подозрения за нападение на ИРА срещу британския кабинет.*

(в) *IRA-Terroranschlag auf britische Regierung // Amtssitz des Premierministers mit Granaten beworfen // Drei Verletzte // Attentat bereits vor dem Golfkrieg geplant* (Mannheimer Morgen 08.02.91)

- *Терорестично нападение над британското правителство. Щабът на премиер-министъра е замерван с гранати. Трима ранени. Атентатът – планиран още преди войната в Залива.*

Последният представен тук сценарий се отнася до преценката, дали журналистическите репортажи за събитията в Ирак могат да бъдат независими, като се има предвид, че почти всички печатни издания използват едни и същи американски източници. В сравняваните тук всекидневници се очертават различия, като например в „БИЛД“ не се споменава нищо за „пропаганда на Съюзниците“ или за „цензура“.

За разлика от „БИЛД“ „Манхаймер Морген“ 91 и „тагесцайтунг“ 91 посочват липсата на независими журналистически източници, които да се различават от прессъобщенията на Съюзниците, функционирали като единствен източник по време на воденето на войната. В „Манхаймер Морген“ се оповестява първоизточника като например „САЩ съобщиха“ или влошаването на положението „блокада за новини“ (срв. (6) а). В „тагесцайтунг“ 91 обаче отправената критика към възникналото положение е много по-остра, т.е. използват се изрази като „Пропанганда вместо факти“ (срв. (6) б).

Сценарий (6):

(a) *USA melden Erfolg der Offensive // Verbündete in Kuwait und Irak einmarschiert // Bagdad: Schwere Verluste des Gegners // Информационното затъмнение продължава* (Mannheimer Morgen 25.02.91)

- „САЩ съобщиха“ за успех на офанзивата // Съюзниците влезли в Кувейт и Ирак // Багдад: Тежки загуби на противника

(б) *Propaganda statt Fakten // „Siege“ auf beiden Seiten // U: Während die Alliierten angeblich unmittelbar vor der Eroberung Kuwait-Citys stehen, haben die Irakis nach eigenen Angaben die Offensive zurückgeschlagen* (tageszeitung 26.02.91)

- *Пропанганда вместо факти // „Победи“ от двете страни // Според собствени данни на Съюзниците малко преди да превземат Кувейт-Сити, иракчаните по тяхна собствена информация били отблъснали настъплението.*

Описаните по-горе сценарии намират съществено място в заглавията на „БИЛД“ 91 по начин, по който не присъстват в останалите медии. В това отношение „БИЛД“ 91 се различава значително от „тагесцайтунг“ 91 и „Манхаймер Морген“ 91.

Интересът към личността на Садам Хюсеин в заглавията на „БИЛД“ остава непроменен и за периода 2003 г. Тук отново се конструират познати вече сценарии от типа ‚Садам като престъпник‘ в (а) и (б), ‚Малодушието на Садам‘ във (в), неговите ‚психични отклонения‘ в (г), както и ‚диктаторът като слаб противник‘ в (д). Аналогии, каквито се правят с Хитлер при отразяването на първата война в Ирак, вече не се наблюдават.

- (а) *Todesangst! // Erste US-Soldaten gefangen // Was stellt Saddam mit ihnen an?* (BILD 24.03.03)

Смъртен страх! Първите щатски войници заловени // Какво ще направи Садам с тях?

- (б) *Saddam lässt US-Kriegsgefangene hinrichten!* (BILD 28.03.03)

Садам заповяда да бъдат екзекутирани американски военнопленници!

- (в) *Verkleidet sich Saddam als US-Soldat?* (BILD 31.03.03)

Преоблича ли се Садам като американски войник?

- (г) *Saddam verhöhnt die Welt // Aber der Diktator lässt sich in den Straßen feiern* (BILD 05.04.03)

Садам се подиграва на света // Но диктаторът кара да ликоват по улиците на Багдад

- (д) *Iraker stürzen Saddam vom Sockel* (BILD 07.04.03)

Иракчаните събарят Садам от фундамента му

За разлика от „БИЛД“ 91 „Манхаймер Морген“ 91 и „тагесцайтунг“ 91 използват предимно метонимични географски названия за иракската страна. Примерите 1 (а-д) до 3 (б) показват използването им в различни контексти. В примерите 1 (а) до (д)

наванията ‚Ирак‘, ‚иракчаните‘ се използват в контекста за иракската военна мощ.

Контекст (1):

(а) *Angriff auf den Irak hat begonnen* (Mannheimer Morgen 17.01.91)

- *Офанзивата срещу Ирак започна*

(б) *Golfkrieg: Irak am Boden* (Mannheimer Morgen 18.01.91)

- *Войната в Залива: Ирак съкрушен*

(в) *Bodenkämpfe zwischen Irakis und US-Marines* (tageszeitung 31.01.91)

- *Сражения на суша между иракчани и американски морски пехотинци*

(г) *Alliierte drängen Iraker zurück* (Mannheimer Morgen 01.02.91)

- *Съюзниците отблъскват иракчани*

(д) *Allianz: Irak keine Bedrohung mehr* (Mannheimer Morgen 28.02.91)

- *Съюзниците: Ирак вече не е заплаха*

Във втория контекст цитираните по-горе названия се употребяват в смисъла на обвинения спрямо държавата като институция. Примери 2 (а) до (д):

Контекст (2):

(а) *Der Irak zögert die Antwort auf den Friedensplan hinaus* (tageszeitung 21.02.91)

- *Ирак се бави с отговора за мирния план*

(б) *Irak läßt jetzt Öl in den Golf laufen* (Mannheimer Morgen 26.01.91)

- *Сега Ирак оставя да тече петрол в Залива*

(в) *Irak lehnt Irans Vermittlungsvorschlag ab* (tageszeitung 91/11.02.91)

- *Ирак отхвърля предложението за посредничество на Иран*

(г) *Irak missbraucht alliierte Gefangene* (Mannheimer Morgen 91/22.01.91)

- *Ирак малтретира съюзнически военнопленници*

(д) *Irak spricht von 320 Opfern* (Mannheimer Morgen 29.01.91)

- *Ирак говори за 320 жертви*

Употребата на формите *Ирак* und *Багдад* в примерите от 3 (а) до (б) се употребяват в контекста на заплахата от страна на Ирак.

Контекст (3):

(а) *Irak droht mit Einsatz von ABC-Waffen* (tageszeitung 28.01.91)

- *Багдад заплашва с употребата на оръжия за масово поразяване*

(б) *Bagdad droht mit schärfster Vergeltung* (Mannheimer Morgen 15.02.91)

- *Багдад заплашва с жестоко отмъщение*

В „тагесцайтунг“ 91 и „Манхаймер Морген“ 91 се използват предимно географските названия *Ирак* и *Багдад*, като в „тагесцайтунг“ те са 56,7 % респ. 15 %, а в „Манхаймер Морген“ - 56,9 % респ. 29,4 %. Изключително рядко се среща в тези две медии употребата на личното име на иракския лидер Садам. По-скоро тази употреба се среща под формата на цитати, т.е. когато се предава чужда реч, както е посочено в примерите (4) а и (4) б.

Контекст (4):

(a) *Saddam soll alle UNO-Resolutionen erfüllen* (Mannheimer Morgen 27.02.91)

- *Садам трябва да изпълни всичките резолюции на ООН*

(b) *Saddam: USA haben zivile Ziele bombardiert* (tageszeitung 22.01.1991)

- *Садам: САЩ бомбардираха цивилни цели*

„БИЛД“ 91 се различава значително от останалите вестници по отношение на начина на представяне на иракската страна, който е стилизиран и тендициозен, а що се отнася до сценариите, описани от (1) до (6), то подобни сравнения не бяха наблюдавани в другите две медии.

Ако се сравнят употребяваните от „БИЛД“ и „Манхаймер Морген“ названия за Съюзниците, се наблюдават безлични конструкции в смисъла на Гуд (1985: 24). Военни събития, в които Съюзниците са движещата сила, се пресъздават с номинални конструкции или с процесуален респ. стателен страдателен залог, безлични и възвратни глаголи или непреходна употреба на преходени глаголи, образуване на атрибутивно прилагателно от предикативно прилагателно. Всяка от горе описаните трансформации се характеризира с типични форми на елиминиране. Например в (а) се изпуска агенсът чрез употребата на страдателен залог. Такива случаи, когато агенсът не може да бъде реконструиран от контекста, са с идеологическа конотация (срв. Good 1985, 25).

Още по-силна проява на тези идеологеми се постига с формите на статалния страдателен залог (срв. пример (б)). В случая действието се редуцира до резултата му; вместо описанието на процес се дава информация за състояние, без да се правят допълнителни уточнения.

(a) *Am Golf wird weitergebombt* (BILD 11.02.91)

- *В залива продължават да бомбардират*

(б): *Wann ist Saddam erledigt?* (BILD 29.01.1991)

- *Кога Садам ще бъде довършен?*

Номиналните конструкции също се употребяват като средство за елиминирание или редуциране на важна информация, което е показано в примерите от (а) и (б):

(а) *Die Lage am Golf: Bagdad im Bombenhagel* (BILD 07.02.91)

- *Положението в Залива: Багдад под градушка от бомби*

(б) *Angriff auf den Irak hat begonnen* (Mannheimer Morgen 17.01.1991)

- *Нападението над Ирак започна*

В заглавията на „Манхаймер Морген“ и „БИЛД“ често се наблюдават конструкции, в които не се споменава извършителя на действието, когато става въпрос за водене на бойни операции от Съюзниците:

(а) *Schwerstes Bombardement der Geschichte* (BILD 18.01.91)

- *Най-тежката бомбардировка в историята*

(б) *2000 Bombenflüge gegen Irak* (BILD 19.01.91)

- *2000 полета на бомбардировачи над Ирак*

(в) *Bombenteppiche, Panzervorstöße* (BILD 21.01.91)

- *Килими от бомби, пробиви на танковете*

(г) *Basra sechs Stunden bombardiert* (BILD 27.01.91)

- *Басра бомбардирана шест часа*

(д) *Schon 100000 Tonnen Bomben auf Irak* (BILD 29.01.91)

- *Вече 100000 тона бомби над Ирак*

(е) *Bombenhagel auf Bodentruppen verschärft* (BILD 01.02.91)

- *Градушката от бомби върху сухопътните войски засилена*

(ж) *Angriff auf den Irak hat begonnen* (Mannheimer Morgen 17.01.1991)

- *Нападението срещу Ирак започна*

(з) *Internationale Truppe am Golf unternimmt Luftangriffe* (Mannheimer Morgen 17.01.1991)

- *Международни войски подготвят въздушни нападения в Персийския залив*

Случаите с цивилните жертви не се свързват с бойните действия на Съюзниците, а се представят като природно бедствие. Не се търси отговорност от Съюзниците, а се обвинява неприемащият капитулация и в този смисъл виновен Садам Хюсеин.

- *Die letzten Sekunden im Bunker // 400 † // Bagdad: Bombe durchschlug 5-Meter-Decke // Menschen im Schutzraum verbrannt, erstickt, erschlagen // ... Warum gibt Saddam nicht auf, worauf hofft er noch?* (BILD 14.02. 91)

Последните секунди в бункера / 400 мъртви / Багдад: Бомба проби таван с дебелина 5 метра // Хора в защитено помещение изгорени, задушени, избити

- *Verständnis für Militäraktion* (Mannheimer Morgen 29.01.91)

Разбиране за военната акция

- *Umfrage: Drei von vier Deutschen stehen hinter* (Mannheimer Morgen 29.01.91)

Допитване: Трима от четири германци подкрепят

- *Hunderte von Toten bei Luftangriff auf Bagdad // Washington: Luftschutzbunker war militärische Einrichtung* (Mannheimer Morgen 14.02.91)

Стотици мъртви при въздушно нападение в Ирак / Вашингтон: бункерът беше военно съоръжение

- *Irak mißbraucht alliierte Gefangene* (Mannheimer Morgen 22.01.91)

Ирак малтретира военнопленниците на Съюзниците

- *Irak läßt jetzt Öl in den Golf laufen* (Mannheimer Morgen 26.01.91)

Ирак оставя петрола да тече в Залива

- *Washington befürchtet Umweltkatastrophe* (Mannheimer Morgen 26.01.91)

Вашингтон се опасява от военна катастрофа

- *Alliierte setzen massive Luftangriffe fort* (Mannheimer Morgen 25.01.91)

Съюзниците продължават с масирани нападения от въздуха

- *Bush bekräftigt Entschlossenheit* (Mannheimer Morgen 25.01.91)

Буш потвърждава решимостта

За разлика от „Манхаймер Морген“ 91 и „Тагесцайтунг“ 91 „БИЛД“ използва характерни названия от разговорната реч. Така например използва метомимично названието Англия, имайки предвид Обединеното кралство Великобритания. Освен това „БИЛД“ често използва формите САЩ, Съединени щати или Вашингтон. Тези форми се използват с различна честота и в „тагесцайтунг“ и „Манхаймер Морген“ (вж. таблицата на фиг. 9).

Относно характерните названия, употребявани за иракската воюваща страна, в „Манхаймер морген“ 03 и

„тагесцайтунг“ 03 се наблюдава по-силен акцент върху употребата на формата ‚Садам Хюсеин‘. Това обаче не означава, че могат да бъдат правени сравнения с употребата на тази форма в „БИЛД“. По-скоро това обстоятелство трябва да бъде свързано с факта, че военната цел на Съюзниците е свалянето на Садам Хюсеин от власт и прекратяването на една диктатура.

(a) *Saddams Schicksal ungewiss* (Mannheimer Morgen 22.03.03)

- *Съдбата на Садам е неизвестна*

(б) *Saddam Hussein ruft sein Land zum Kampf mit allen Mitteln auf* (Mannheimer Morgen 25.03.03)

- *Садам Хюсеин апелира към страната си за борба с всички средства*

(в) *US-Truppen besetzen Saddams Paläste* (Mannheimer Morgen 08.04.03)

- *Американски войски окупира дворци на Садам*

(г) *Neuer Schlag gegen Saddam Hussein* (Mannheimer Morgen 09.04.03)

- *Нов удар срещу Садам Хюсеин*

(д) *US-Truppen in Saddams Palast* (tageszeitung 08.04.03)

- *Щатски войски в двореците на Садам*

(е) *Saddam Hussein Ziel einer massiven Bombardierung* (tageszeitung 09.04.03)

- *Садам Хюсеин е цел на масирани бомбандировки*

(ж): *Verbleib Saddam Husseins unbekannt* (tageszeitung 10.04.03)

- *Местонахождението на Садам Хюсеин е неизвестно*

Свалянето на Садам Хюсеин от власт се представя както от „тагесцайтунг“, така и от „Манхаймер Морген“ чрез фотографията на падащия от фундамента си паметник на Садам Хюсеин (срв. илюстрации 5 и 6). Заглавията, придружаващи този

визуален материал, дават основание да се направят изводи за положителното отношение към това събитие:

(a) *Goodbye, Saddam Hussein* (tageszeitung 10.04.03)

- *Гудбай, Садам Хюсеин*

(б): *Saddams Regime ist am Ende* (Mannheimer Morgen 10.04.03)

- *Режимът на Садам свърши*

Характерни названия	„БИЛД“ 91		„тагесцайтунг“ 91		„Манхаймер Морген“ 91	
	бр.	%	бр.	%	бр.	%
<i>Съюзници</i>	6	16,7 %	5	9,8 %	15	30,6 %
<i>Америка / американски</i>	2	5,6 %	1	2 %	2	4,1 %
<i>Амис</i>	1	2,8 %	0	0 %	0	0%
<i>Британци</i>	1	2,8 %	2	3,9 %	1	2 %
<i>Буш (мл./ст.)</i>	5	13,8 %	12	23,5 %	7	14,3
<i>Дамаск</i>	0	0%	1	2 %	0	0%
<i>Англичани / английски</i>	3	8,3 %	0	0%	0	0%
<i>Франки</i>	0	0%	0	0%	0	0%
<i>Французи / френски</i>	1	2,8 %	1	2 %	1	2 %
<i>Военна коалиция</i>	0	0%	0	0%	0	0%
<i>Планиращите войната</i>	0	0%	1	2 %	0	0%
<i>Подстрекатели към война</i>	0	0%	1	2 %	0	0%
<i>Лондон</i>	0	0%	1	2 %	0	0%
<i>Митеран</i>	1	2,8 %	1	2 %	1	2 %
<i>Мубарак</i>	0	0%	1	2 %	0	0%
<i>Париж</i>	0	0%	3	5,8 %	2	4,1 %
<i>Пърл</i>	0	0%	0	0%	0	0%
<i>Принца на тъмнината</i>	0	0%	0	0%	0	0%

Рияд	0	0%	0	0%	1	2 %
Ръмсфелд	0	0%	0	0%	0	0%
Саудитски	2	5,6 %	1	2 %	4	8,2 %
Шварцкопф	2	5,6 %	2	3,9 %	0	0%
Сирия / Сирийци	2	5,6 %	1	2 %	0	0 %
Съединени щати (US)-	6	16,7 %	8	15,7 %	8	16,3 %
САЩ	3	8,3 %	8	15 %	4	8,2 %
Вашигтон	1	2,8 %	1	2 %	3	6,1 %
Общо	36		51		49	

Фиг. 9: Характерни названия, отнасящи се за Съюзниците, и честота на употребата им

Названия	„БИЛД“ 91	„таг“ 91	„ММ“ 91	„БИЛД“ 03	„таг“ 03	„ММ“ 03
Географски	28 %	33 %	41 %	7 %	27 %	15 %
Лични	8 %	18 %	8 %	0 %	7 %	5 %
Общо	36 %	51 %	49 %	7 %	34 %	20 %

Фиг. 10: Процентно съотношение на характерни названия за Съюзниците

За разлика от „БИЛД“ 91 и „Манхаймер Морген“ 91 „тагесцайтунг“ 91 критикува Съюзниците за начина, по който се води войната. Оценка в този смисъл е употребата на израза *подстрекатели към война*, който все пак е смекчен от факта, че не визира конкретно лице:

- *Massenhaft Aktionen gegen Krieg und Kriegstreiber* (tageszeitung 17.01.91)

Масови акции срещу войната и подстрекателите към война

Жертвите сред цивилното население експлицитно се определят като вина на Съюзниците. Критиката се осъществява чрез цитирането на чужди мнения:

- *Weltweite Empörung über Angriff auf Bagdader Zivilbevölkerung // Spekulationen über schnellen Beginn des Bodenkampfes // Aufschrei in arabischer Welt (tageszeitung 15.02.91)*

Възмущение по целия свят заради нападението на багдадско население / Спекулации за бързото начало на сухопътните офанзиви / Протести в арабския свят

Тенденцията за дистанциране от предприетите действия на Съюзниците от страна на „тагесцайтунг“ 03 е още по-силно изразена. Във фокуса на критиката стоят убитите цивилни граждани, както и недиректно е отправено обвинение за нарушение на свободата на печата:

- *US-Soldaten erschießen Insassen eines Kleinbusses an einem Kontrollpunkt // Mehrzahl der Toten sind Frauen und Kinder (Tageszeitung 02.04.03)*

Американски войници застрелват пътници в микробус на контролен пункт/ Мнозинството от убитите са жени и деца

- *Presse unter US-Beschuss // ... // US-Panzer feuert auf Journalistenhotel (tageszeitung 09.04.03)*

Пресата е под щатски обстрел / Щатски танк стреля по журналисти

В следващия пример се проявява ирония в рамките на речевото действие ИДЕНТИФИЦИРАНЕ 2. Чрез избора на израза *регистър на греховете* се прави препратка към „грехове“ от американска гледна точка:

- *Vorboten der nächsten Kriege: Washington führt ein Sündenregister für Syrien und den Iran (tageszeitung 01.04.03)*

Предвестници на следващите войни: Вашингтон води регистър на греховете за Сирия и Иран

Следващите параметри тематизират лошата логистична организация на американската армия в Ирак, но те илюстрират и предполагаемите негативни последици за международното право от актуалната външна политика на САЩ:

- *Rumsfelds Schlamassel // Manche Soldaten an der Front erhalten wegen Versorgungsengpässen nur noch eine Mahlzeit am Tag. Rumsfeld im Schlamassel // Offensive gegen Bagdad muss auf Verstärkung warten. // Pentagon-Mitarbeiter beschuldigen Verteidigungsminister: „Das ist Rumsfelds Schlamassel!“* (tageszeitung 31.03.91)

Калната каша на Ръмсфелд // Настъплението срещу Багдад трябва да изчака подкрепление / Някои от войниците на фронта получават по една дневна дажба заради проблеми с доставките // Сътрудниците на Пентагона обвиняват министъра на отбраната: „Това е калната каша на Ръмсфелд!“

- *Der „Prinz der Dunkelheit“ bei der Arbeit – Richard Perle will das Völkerrecht zerstören* (tageszeitung 27.03.03)

Принцът на мрака в действие – Ричард Пърл иска да потъпче международното право

„Манхаймер Морген“ и „Билд“ са изключително въздържани в оценките си за американската и Съюзническата страна. Наблюдава се тенденция за отстраняване на агенса, за деперсонализиране и обезличаване, т.е. тенденция която е свързана с избора на определени синтактични модели (срв. фиг. 6).

В заглавията на „Манхаймер Морген“ 03 на преден план стоят – както и в други вестници – новините за многобройните цивилни жертви. Пример за това е илюстрация 7, на която се вижда, че мъж стои пред ковчезите на жена си и на шестте си деца.

Лексикални и риторични средства, с които различни издания боравят, за да информират, оценявайки фактологията около конфликта в Ирак, се описват в раздел 5.3.8 на дисертацията. Основно внимание се обръща на лексикалните средства на булевардната преса, теоретично описани от Мителберг (1967), като централна роля в това отношение заемат специфични семантични парадигми за насилие, сензация, скандал, измама, потайност, страх и несигурност. Пресъздаването на събитията около войната от тази перспектива са типични за „БИЛД“.

Относно воюващите страни се наблюдават следните вербални изрази, които тематизират особено жестоки престъпления – извършени предимно от иракската воюваща страна – като „линчуване“ и „разпъване на кръст“.

- *Saddam spricht von Frieden – und kreuzigt Kuwaitis* (BILD 16.02.91)

Садам говори за мир – и разпъва на кръст кувейтци

- *Saddams Greuel: Gefangene furchtbar gefoltert. Der schlimmste Fall: // US-Pilot gelyncht, zerstückelt* (BILD 22.01.91)

Зверствата на Садам: Военнопленници са малтретирани ужасно. Най-лошият случай: Американски пилот линчуван, разчленен

Направените по-горе заключения не се отнасят за действията, предприети от Съюзниците. Както става ясно от примерите от (а) до (г), „БИЛД“ използва друга стилистика, за да пресъздаде случващото се в Залива, когато става въпрос за Съюзниците. Използват се номинални конструкции, които съдържат напр. лексемата *бомба* или производни на нея, но в този контекст воюващата страна на Съюзниците не се опоменава експлицитно.

- (a) *Schwerstes Bombardement der Geschichte* (BILD 18.01.91)

- *Най-тежките бомбардировки в историята*
(б) *2000 Bombenflüge gegen Irak* (BILD 19.01.91)
- *2000 полета на бомбардировачи срещу Ирак*
(в) *Basra sechs Stunden bombardiert* (BILD 27.01.91)
- *Басра бомбардирана шест часа*
(г) *Schon 100000 Tonnen Bomben auf Irak* (BILD 29.01.91)
- *Вече 100000 тона бомби над Ирак*

Други лексикални похвати, с които медиите боравят са “бризантните” или ключови думи (Schlagwörter), чиято употреба е свързана с оценъчност. Теоретичните основи са поставени от Херманс (1994), както и от Щраус/Хас/Харас (1989). В ексцерпирания материал доминира употребата на следните ключови думи: *солидарност, свобода пропаганда, новинарско затъмнение, цензура, анти-военен курс, хуманитарна катастрофа, помощна програма, хуманитарни организации*. Така например *солидарност* и нейните производни форми бяха забелязани във всеки един от вестниците. “тагесцайтунг“ обаче си позволява употребата на *солидарност* в ироничен контекст, критикувайки актуалната политика на немското правителство:

- *Bonner Schutz gegen Scuds // Kohl schickt Solidaritätsdelegation und Geld nach Tel Aviv* (tageszeitung 24.01.91)

Бонска защита срещу скъд (ракети) // Кол праща до Тел Авив солидарна делегация и пари

„Манхаймер Морген“ 91 употребява *солидарност* в друг контекст. По-скоро чрез употребата на композитума *Solidaritätsbesuch* се декларира съчувствие, което дава основание за почит на положителна оценка.

- *Delegation des Bundestags zu Solidaritätsbesuch in Jerusalem* (Mannheimer Morgen 05.02.91)

Делегация на Бундестага на солидарно посещение в Йерусалим

Ключовата дума *цензура* се употребява напр. само в „тагесцайтунг“ от 24.01.91г.:

- *12.000 Angriffsflüge auf Irak // Opfer fallen Zensur zum Opfer // Noch immer keine zuverlässigen Angaben über Zahl der Toten (tageszeitung 24.01.91)*

12.000 нападателни полета над Ирак // Жертвите стават жертва на цензурата // Все още няма достоверна информация за броя на мъртвите

Метафорите, идиомите и хиперболите също са важно стилистично средство, с което немските медии боравят. В раздел 5.3.8 се представя и анализира употребата на тези стилистични средства. Особено интересна е употребата на сложните думи в заглавията на вестниците. Сложни думи от рода на *Bombenhagel* (градушка от бомби) представят граматичната категория ‚без агенс‘, което според Гуд (1985:25) дава основание да се приеме, че контекстът има идеолгемен характер. Освен метафори в заглавията на немските вестници се употребяват и идиоми и хиперболи, които дават израз на чувства и емоции. Интересно е да се отбележи, че всички издания боравят с тези изразни средства, но най-честа е тяхната употреба при „БИЛД“.

Понятието *топос* (гр. τόπος κοινός, лат. locus communis) е въведено за първи път от Аристотел, но представените от него топоси не са систематизирани. На тях се гледа като на аргументи про- и контра в рамките на определена аргументация. Съвременните немски дефиниции за понятието топос са спорни и противоречиви. Така напр. Кинпоинтер (1983) изказва мнение, че ако топосите трябва да се интегрират в рамките на аргументационна схема, те трябва да изпълняват ролята на пресупозиции. Хербих (1993) обаче е на мнение, че *топос* означава гледна точка, т.е. цяла аргументационна стъпка при разглеждането на спорните факти. Според Кинт „естествената комуникация развива специфични форми на аргументация, наречени в традицията на Аристотел топоси, които се различават

от дискутираните в модерната логика организационни форми и чиито логични структури при модерната употреба се реализират до голяма степен имплицитно и/или биват непълно реализирани (Kindt 1992:191).“ Кинт разработва каталог от топоси въз основа на различни печатни и аудио-визуални немски медии, информирали за войната в Ирак през 1991 г. В раздел 5.3.8 на дисертцията се предствя каталога на Кинт, въз основа на който беше анализиран материала от корпуса. Резултатите от емпиричния анализ са представени в таблицата на фиг. 11:

ТОПОС	БИЛД 91		тац 91		ММ91		ВИЛД 03		тац 03		ММ 03	
	к	%	к	%	к	%	к	%	к	%	к	%
Топос ‚Всички усилия бяха напразни‘	1	4,5%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
‚Топос на анлогията‘	4	18,2%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
‚Топос на Брут‘	1	4,5%	1	10%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Топос- ‚Целта оправдава средствата‘	1	4,5%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
‚Топос на авторитета‘	2	9%	0	0%	0	0%	2	66,6%	2	50%	0	0%
‚Индукционен топос‘	2	9%	0	0%	1		0	0%	0	0%	0	0%
‚Топос на катастрофите‘	0	0%	1	10%	0	0%	0	0%	0		0	0%
Топос ‚Първо да започнем при нас‘	1	4,5%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
‚Топос на благочестивите цели‘	1	4,5%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
‚Топос на съчастието‘	5	22,7%	8	8%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
‚Топос за несъразмерността на средствата‘	0	0%	0	0%	0	0%	1	3%	2	50%	1	100%
‚Топос на по-малкото зло‘	1	4,5%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
‚Топос на различията‘	1	4,5%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
‚Топос за силата на фактите‘	1	4,5%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
‚Топос на неблагодарността‘	1	4,5%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Общо	22		10		1		3		4		1	

Фиг. 11: Разпределение на топосите в корпуса

Бегъл поглед върху таблицата показва, че подобна форма на аргументация с цел да се оправдае определено политическо решение се наблюдава в най-голяма степен при „БИЛД“ 91, като се вземе предвид и многообразието на използваните топоси. Пример от изследвания корпус: в рамките на цитат на Митеран „*Часът настъпни*“, т.е. използвайки топоса на авторитета, се прави препратка към предприетите политически действия преди войната и особено към това, че тя е била планирана дълго време, преди да започне, като по този начин се легитимира действието, от което ще се получат отрицателни ефекти.

- *Mitterand: Die Stunde ist gekommen* (BILD 17.01.91)

Митеран: Часът настъпни

Друг вестник, който също употребява топоси, е „тагесцайтунг“, но трябва да се отбелжи, че това се случва с по-малко разнообразие на топоси в сравнение с „БИЛД“, както се вижда от таблицата. Най-малко топоси в заглавията се използват от „Манхаймер Морген“. За войната от 2003 г. всички медии използват значително по-рядко тази форма на аргументация, изключение прави само употребата на топоса за несъразмерността на средствата.

Други стилистични средства с оценъчна функция, открити в корпуса, са евфемизмите, иронията, описаните от Брант (1991) климакс, оксимирон, паралелизъм, рима, каламбури, алитерация, както и употребата на детайлна и числова информация, претерутим, възклицателни изрази и средства за създаване на кохерентност. Всички те са описани в раздел 5.3.8 и имат оценъчна функция според теоретичните наблюдения на автори като Гуд (1983), Бюшер (1996) и Зандиг (1971, 126).

Статистическият анализ на употребяваните в немските заглавия синтактични конструкции е представен в раздел 5.3.9 на дисертацията. База за този анализ е синтактичната типология за немските заглавия на Зандиг (1971). За да се установи разпределението на синтактичните конструкции, беше определен модела на всяко заглавие, а след това беше направена

статистиката на разпределението на синтактичните модели за всяко едно издание. Резултатите от анализа на ексцерпирания материал са обобщени в таблицата на фиг. 12:

Синтактични модели	„БИЛД“ 91		„тац“ 91		„ММ“ 91		„БИЛД“ 03		„тац“ 03		„ММ“ 03	
	1	0.3%	0	0%	13	6.3	0	0%	0	0%	0	0%
Спестяване на субекта при запазване на предиката	1	0.3%	0	0%	13	6.3	0	0%	0	0%	0	0%
Други	1	0.3%	1	0.4%	0	0%	0	0%	0	0%	1	1.5%
W-Въпрос	5	1.3%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Възклицателни изрази	5	1.3%	5	1.8%	0	0%	3	5.5%	1	0.9%	0	0%
Модели X AUF Y	5	1.3%	1	0.4%	0	0%	1	1.8%	2	1.9%	0	0%
Въпросително изречение	5	1.3%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Спестяване на предиката	7	1.9%	11	4.0%	0	0%	0	0%	16	15.0%	0	0%
Изброяване	7	1.9%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Копулативни елементи	12	3.2%	2	0.7%	0	0%	2	3.6%	2	1.9%	3	4.6%
Цитати	33	8.8%	26	9.4%	18	8.7%	2	3.6%	2	1.9%	0	0%
Спестяване на финитен глагол	44	11.7%	35	12.7%	28	13.6%	5	9.1%	7	6.5%	6	9.2%
Пълно изречение	101	26.8%	131	7.4%	107	51.9%	23	41.8%	49	45.5%	39	60%
Номинално конструкция	151	40.1%	64	23.1%	40	19.4%	19	34.5%	28	26.7%	20	30.8%
Общо	377		276		206		55		107		69	

Фиг. 12: Разпределение на синтактичните модели

Въз основа на таблицата на фиг. 12 може да се направи изводът, че в „БИЛД“ 91 се наблюдава най-голямото разнообразие на синтактични модели, а в „Манхаймер Морген“ 91 и 03 най-малкото. При „Манхаймер Морген“ 91 и 2003 най-често се употребяват пълни изречения в заглавията, както и в „тагесцайтунг“ 03, докато в „тагесцайтунг“ 91 се среща най-често моделът на номиналните конструкции. Разликите обаче се проявяват най-вече въз основа на състава на съответните модели. Тук се появяват изброявания, препратки напред и назад, противопоставителни и кондиционални конструкции, описани в подразели 5.3.9.1 – 5.3.9.5 на дисертацията.

Анализът на образната информация, придружаваша заглавията на вестниците, се прави въз основа на типологията за съотношението между текст и образ в медиите (Stöckel 2004).

Резултатите от изследването са представени в раздел 5.3.10. Въз основа на това може да бъде направено заключението, че съпровождащата образна информация съответства на стила на всяко от изданията, подсилвайки образно посланието, формулирано в заглавията. В „БИЛД“ например се среща най-често похватът на паралелизъм между образ и текст, а в „тагесцайтунг“ похватът на контраста, т.е. противопоставянето на две гледни точки. Образната информация използвана в „Манхаймер Морген“ е най-често символизираща, която допълва тематично информацията, предадена чрез заглавието.

Приноси на изследването:

1. Дисертацията е първо по рода си цялостно изследване на заглавията в три водещи немски всекидневника. Изследването е базирано на текстов корпус от 993 заглавия, ексцерпирани от три вестника с различен профил: от булевардния вестник „БИЛД“, от регионалния „Манхаймер Морген“ и от надрегионалния „тагесцайтунг“.
2. Сравнява се стилистиката на три вестника с различен профил, но при отразяването на една тематика - конфликта в Ирак 1991 г., който от своя страна също е обект на сравнение: сравнява се начинът на отразяване на войната през 1991 г. с този през 2003 г. Въз основа на тези сравнения се правят изводи за медийната реалност и политическите идеологеми в обществото, влияещи върху прочита на актуалните политически събития.
3. Предложеният в дисертацията интегративен модел може да бъде развит и за лингво-семиотични корпусни изследвания върху други типове текст, както и за изследвания на аналогични проблеми в българския език и в други езици.

Библиография, цитирана в автореферата :

- Aristoteles (340 - 355 v. Chr.): Rhetorik. Übers. und hrsg. von G. Krapinger. Stuttgart: Reclam 1999..
- Berger, P. / Luckmann, T. (1980): Die gesellschaftliche Konstruktion der Wirklichkeit. Frankfurt am Main: Fischer.
- Brandt, W. (1991): Zeitungssprache heute: Überschriften. Eine Stichprobe. In: Germanistische Linguistik 106-107, 213-244.
- Bucher, H.-J. (1996): Textdesign – Zaubermittel oder Verständlichkeit? Die Tageszeitung auf dem Weg zum interaktiven Medium. In: Forum Angewandte Linguistik 34, 109-121.
- Bucher, H.-J. (1998): Vom Textdesign zum Hypertext. Gedruckte und elektronische Zeitungen als nicht-lineare Medien. In: Holly, W./Biere, B.U. (Hrsg.): Medien im Wandel. Opladen: Westdeutscher Verlag, 63-102.
- Büscher 1996: Büscher: Emotionalität in Schlagzeilen der Boulevardpresse: Theoretische und empirische Studien zum emotionalen Wirkungspotential von Schlagzeilen der BILD-Zeitung im Assoziationsbereich „Tod“. Frankfurt am Main: Lang.
- Chibnall, S. (1977): Law and Order News: An Analysis of Crime Reporting in the British Press. London: Tavistock.
- Dovifat, E. (1955): Zeitungssprache. Berlin: Gruyter.
- Ehlich 1979: Ehrlich, H.: Das Vorurteil. Eine sozial-psychologische Bestandaufnahme der Lehrmeinungen amerikanischer Vorurteilsforschung. München, Basel: Ernst Reinhardt.
- Fowler 1991: Fowler, R.: Language in the news. Discourse and Ideology in the Press. London: Routledge.
- Fowler, R. (1991): Language in the news. Discourse and Ideology in the Press. London: Routledge.
- Galtung/Ruge 1965: Galtung, J. / Ruge, M.: The Structure of Foreign News. The Presentation of the Congo, Cuba and Cyprus Crises in Four Norwegian Newspapers. In: Journal of Peace Research 1 (1965), 64-93.

- Good, C. (1983): Ideologische Interessen und sprachlichen Techniken. In: Sprache und Literatur in Wissenschaft und Unterricht 14, 15-29.
- Good, C. (1985): Presse und soziale Wirklichkeit. Ein Beitrag zur „kritischen Sprachwissenschaft“. Düsseldorf: Schwann.
- Herbig, A. (1993): Argumentation und Topik. Vorschläge zur Modellierung der topischen Dimension argumentativen Handelns. In: Zeitschrift für Germanistik 3 (1993), 584-595.
- Hermanns, F. (1994): Schlüssel-, Schlag- und Fahnenwörter: Zu Begrifflichkeit und Theorie der lexikalischen „politischen Semantik“. Arbeiten aus dem Sonderforschungsbereich 245 „Sprache und Situation“. Heidelberg / Mannheim: Universität.
- Holzer H. 1969: Holzer, H.: Massenkommunikation und Demokratie in der Bundesrepublik Deutschland. Opladen: Leske.
- Holzer, H. 1971: Gescheiterte Aufklärung? Politik, Ökonomie und Kommunikation in der Bundesrepublik Deutschland. München: Piper.
- Kienpointer, M. (1983): Argumentationsanalyse. Innsbruck: 1983
- Kindt 1992: Kindt, W.: Argumentation und Konfliktaustragung in Äußerungen über den Golfkrieg. In: Zeitschrift für Sprachwissenschaft 11 (1992), 189-215.
- Kindt, W. (1992): Argumentation und Konfliktaustragung in Äußerungen über den Golfkrieg. In: Zeitschrift für Sprachwissenschaft 11 (1992), 189-215.
- Lakoff 1991: Lakoff, G.: Metapher und Krieg. In: Sprache im technischen Zeitalter. 29. Jahrgang, 119/1991, S. 221-239.
- Lilienthal, B. (1998): Hypertextartige Strukturen in der Regionalpresse und neue Möglichkeiten in der Gestaltung von Online-Zeitungen. In: Forum Angewandte Linguistik 34, 109-121.
- Mittelberg, E. (1967): Wortschatz und Syntax der BILD-Zeitung. Marburg: Elwert.
- Oberhauser, S. (1993): Nur noch 65.000 Tiefflugstunden: Eine linguistische Beschreibung des Handlungs- potentials von hard news – Überschriften in deutschen Tageszeitungen, Frankfurt am Main: Lang.

- Sandig 1972: Sandig, B.: Bildzeitungstexte. Zur sprachlichen Gestaltung. In: Rucktäschel, A. (Hrsg.): Sprache und Gesellschaft. München: Fink, 69-80.
- Sandig, B. (1971): Syntaktische Typologie der Schlagzeile. Möglichkeiten und Grenzen der Sprachökonomie im Zeitungsdeutsch. München: Hueber.
- Sapir, E. (1961): Die Sprache: Eine Einführung in das Wesen der Sprache. München: Hueber.
- Stöckl, H. (2004): Die Sprache im Bild – das Bild in der Sprache. Zur Verknüpfung von Sprache und Bild im massenmedialen Text. Konzepte – Theorien – Analysemethoden. Berlin [u.a.]: Gruyter.
- Strauß G. / Harras G. / Haß, U. (1989): Brisante Wörter von Agitation bis Zeitgeist. Ein Lexikon zum öffentlichen Sprachgebrauch. Berlin [u.a.]: Gruyter.

Публикации по темата

1. Weiss, Krassimira: Informieren und Bewerten in Schlagzeilen der deutschen Presse. Die BILD-Schlagzeile in der Berichterstattung des Golfkrieges 1991). В: http://litermedia.com/index.php?ind=downloads&op=entry_vie&iden=122 (2013)
2. Вайс, Красимира: Оценъчност и информативност на вестникарските заглавия в немската преса. В: Електронно издание на Епископ-Константинови четения, 2013 г., с. 149-157.